

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

نقش شبکه های اجتماعی بر کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان

رمضانعلی خدمتکار کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی استفادهی کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان از شبکه های اجتماعی صورت گرفته است .

روش: روش تحقیق این پژوهش پیمایشی از نوع توصیفی است و جامعه پژوهش کلیه کتاب داران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است. در پژوهش حاضر شاخص آفای کرانباخ برای پرسشنامه ۲۰ سوالی ۰/۹۵۷ بدست آمد که با توجه به مقدار بیشتر از ۰/۷ برای این شاخص، روایی پرسشنامه مطلوب است و می توانیم از بابت همبستگی درونی سوالات مطمئن باشیم .

یافته ها: بر اساس یافته های پژوهش حاضر سه مورد از موثر ترین نقش های شبکه های اجتماعی از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان، ترویج کتابخوانی، ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی، انتقال تجربیات و دانش کتابداران دارای اولویت می باشند .

نتیجه گیری: می توان به این نتیجه رسید که از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان شبکه های اجتماعی نقش موثری در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی، ترویج کتابخوانی و مشارکت در اهداء کتاب ایفا نمی کنند. ولی چنین برآورد می شود که استفاده درست و صحیح از شبکه های اجتماعی کتابخانه های عمومی را تشویق و ترغیب نموده تا کتابداران خدمات جدیدی را برای اشتراک گذاری دانش و ترویج مطالعه خدماتی متناسب با آنها را ارائه کنند.

کلیدواژه ها: شبکه های اجتماعی، کتابخانه های عمومی، اشتراک دانش، ترویج مطالعه، کتابداران

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

مقدمه

عصر کنونی به دلیل تغییر و تحولات سریع و نوآوری های بسیار در حوزه های مختلف علوم، «عصر اطلاعات و ارتباطات» نامیده شده است. اکنون در این عصر، فناوری اطلاعات و ارتباطات بر جنبه های گوناگون زندگی اعم از فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی تأثیر گذاشته است (غفاری و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی از فناوری های که در بستر اینترنت شکل گرفته است و در جوامع امروزی به شدت احساس می شود شبکه های اجتماعی است که بسیاری از افراد جامعه با یکدیگر در ارتباطند. در دنیای ارتباطات، شبکه های اجتماعی را می توان گونه ای جدید از رسانه های اجتماعی بدانیم که امکان دستیابی به نحوه جدیدی از ارتباط و به اشتراک گذاری پیام را در اینترنت فراهم آورده اند.

ما امروز در جامعه اطلاعاتی که همه ابعاد حول محور اطلاعات و شیوه های انتقال اطلاعات متمرکز است به سر می بریم. این که کتابخانه ها در سیستم جدید چه نقشی پیدا خواهند کرد بستگی زیادی به رویکرد کتابداران به فناوریهای جدید دارد. کتابداران باید همگام با تحولات، پیش بروند. و نیاز سیستمهای جدید را شناسایی کنند و متناسب با آن، خدمات جدیدی را ارائه نمایند و نقش هدایتگری خود را در عرصه های تولید، سازماندهی و اشاعه اطلاعات در مدل های جدید حفظ کنند. برای ترویج کتابخوانی و اشتراک دانش از راه شبکه های اجتماعی هم باید بر محمل هایی متمرکز شوند که به سرعت دادن و آسان تر کردن این عادت کمک کند.

فیس بوک³ و مای اسپیس⁴ دو نمونه از معروف ترین شبکه های اجتماعی اند کتابخانه ها می توانند در این دو شبکه اجتماعی به ترویج مطالعه و خدمات کتابخانه ای بپردازند که در مجموع می توان گفت: که بهره مندی از قابلیت های مختلف در کتابخانه ها، در مجاورت توانمند سازی نیروی انسانی، بادگر گون ساختن مسیر های فعالیتی کتابداران منجر به افزایش کیفیت و رضایت مندی بیشتر کاربران دغدغه اصلی کتابخانه های عمومی است.

کتابخانه به عنوان یک نهاد اجتماعی که رسالت آموزش افراد جامعه و اطلاع رسانی به آنها را بر عهده دارند باید در به وجود آوردن چنین محیطی پیش قدم باشند. کتابداران کتابخانه ها می توانند از طریق عضویت در شبکه های اجتماعی، پروفایلها و صفحات شخصی برای خودشان بسازند و از این طریق با دوستانشان در ارتباط باشند، کتابخانه ها از طریق شبکه های اجتماعی می توانند به جذب مشتریان بالقوه و بالفعل اقدام و آنها را برای عضویت در کتابخانه ها دعوت کنند. کتابخانه ها باید شبکه های اجتماعی را پنجره اطلاع رسانی قرار داده و به عنوان ابزاری برای خواندن مفید یا ترویج خواندن و مطالعه بهره بگیرند. شبکه اجتماعی معمولاً امکان برقراری رابطه یا تعامل بین افراد یا گروه ها را فراهم می سازد.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

3.facebook

4.Myspace

شبکه‌های اجتماعی را می‌توان بستری مفید در تولید و به اشتراک گذاری عقاید و عامل مهمی در رشد فردی و اجتماعی دانست. که این روزها به شدت مورد توجه کاربران گسترده اینترنت قرار گرفته اند. امکان به روز رسانی سریع، تجزیه و تحلیل و اشتراک گذاری مداوم اطلاعات روز افزون، انعکاس وقایع روزانه زندگی، ایجاد و حفظ تماس‌ها و روابط اجتماعی، حمایت از شیوه‌های یادگیری غیررسمی همراه با تعامل و ارتباطات گسترده و تسهیل دریافت آموزش نمونه‌هایی از پیشرفت روز افزون فناوری در جوامع امروزی است.

امروزه شبکه‌های اجتماعی نقش پررنگی در امر ترویج مطالعه و کتابخوانی و نهادینه کردن فرهنگ مطالعه که در بحث‌های مربوط به انتقال و تبادل اطلاعات، در تولید علم، اشتراک دانش، و رشد فردی و اجتماعی نقش پررنگی در دنیای امروز دارند. با توجه به نقش پررنگ شبکه‌های اجتماعی بر کتابخانه‌های عمومی در جوامع و همچنین اهمیت تبادل اطلاعات و ترویج مطالعه، این پژوهش به بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی بر کتابخانه‌های عمومی پرداخته است.

بیان مسئله

یک شبکه اجتماعی یک ساختار اجتماعی است که از گروه‌های مختلف فردی یا سازمانی تشکیل شده است شاید مهمترین دلیل موفقیت این شبکه‌ها را باید در برخورداری آنها از رنگ و بوی اجتماعی جستجو کرد. انسان به عنوان موجودی اجتماعی نیازمند برقراری ارتباط و تعامل با دیگران است.

در دنیای معاصر شبکه‌های اجتماعی به یکی از مهمترین ابزارهای ارتباطی در سطح جامعه و جهان تبدیل شده اند. استفاده از این شبکه‌ها دارای اثرات مختلفی بر زندگی انسانها و شیوه زندگی روزمره، کار و معرفت به درجات گوناگون تحت تاثیر قرار داده و به بخشی از فعالیت روزانه افراد تبدیل شده است. امروزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی امری اجتناب ناپذیر شده است؛ تا جایی که حتی برخی از سازمانها و شخصیت‌های دولتی نیز از این نوع

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

رسانه استفاده می کنند، لذا شایسته آن است که بتوانیم حداکثر بهره وری را از این رسانه های پرنفوذ داشته باشیم (خوشحالی، ۱۳۹۵).

اهمیت و ضرورت تحقیق

شناخت درست و علمی و منطقی از شبکه های اجتماعی و نقشی که می توانند در کتابخانه های عمومی داشته باشند و هم این که تاکنون چه تاثیری داشته است و توسط افراد مورد استقبال قرار گرفته از جمله مهم ترین اهداف و ضرورت های انجام تحقیق مذکور را شکل داده است. شبکه های اجتماعی به عنوان بخشی از دنیای مجازی تأثیر بسزایی در تعاملات بین افراد و در نتیجه تعاملات اجتماعی در سطح جامعه و جهان تبدیل شده و در دنیای امروز نقش اساسی در گسترش اطلاعات دارند. بدین منظور با گسترش کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات افراد فرصت پیدا می کنند تا خود را معرفی نموده و تأثیر گزار باشند.

بهره برداری از فناوری های نوین ارتباطی چون شبکه های اجتماعی امروزه اجتناب ناپذیر شده است و نباید خودمان را از استفاده این فناوری های نوین ارتباطی مؤثر و مهم محروم کنیم، در فناوری اطلاعات و ارتباطات، انقلاب شگرفی به وجود آمده که زندگی همه ی انسانهای روی کره ی زمین را تحت تأثیر قرارداده است. که امکان دستیابی به

شکل جدیدی از برقراری ارتباط و به اشتراک گذاری اطلاعات و دانش، کتابخانه ها و کتابداران را با یک فرصت منحصر به فرد روبرو ساخته است. که کتابخانه های عمومی با توجه به اهداف و رسالت هایی که بر دوش دارند، می توانند نقش بسیار مهمی با توجه به تأثیر این شبکه ها در مسیر صحیح و سالم و در جهت تعالی فهم و خرد جمعی از این شبکه ها ی اجتماعی استفاده نمایند.

در دنیای امروز که ارتباطات موجب اشتراک فکر و تبادل علم می شود، شبکه های اجتماعی را میتوان از بسترهای مؤثر در تولید علم، اشتراک عقاید، و رشد فردی و اجتماعی دانست که کتابخانه ها و کتابداران را با یک فرصت منحصر به فرد روبرو ساخته است. لذا شایسته آن است که بتوانیم حداکثر بهره وری را از شبکه های اجتماعی پرنفوذ داشته و در کنار آن با راهکارها و رویکردهای علمی آسیب های این فناوری های نوین ارتباطی را به حداقل رسانده یا به طور کامل برطرف نمایم. بنابراین در این پژوهش تأثیر شبکه های اجتماعی بر کتابخانه های عمومی بررسی خواهد شد.

مبانی نظری پژوهش

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

امروزه شبکه های اجتماعی یکی از پرطرفدارترین سایت هایی هستند که کاربران آنها را ملاقات می کنند . اما در میان این تعداد فراوان ، بسیاری از افراد نیز هستند که در این شبکه ها یا به طور تخصصی تر در شبکه های اجتماعی به دنبال موضوع یا مطلب مورد نظر خود می گردند. با توجه به نوظهور بودن شبکه های اجتماعی در عصر حاضر، کتابخانه ها از طریق به اشتراک گذاری لیست و کاتالوگ مخزن کتب خود، ستون فقرات اصلی شبکه ها را قوت می بخشند. کتابخانه ها همواره بزرگترین فراهم کننده منابع علمی و تسهیل کننده دسترسی به این منابع بوده و هستند.

امروزه به جهت ارتباط دوسویه و گاه چند سویه اشخاص، در شبکه های اجتماعی ممکن است مانند شمشیر دو لبه بر کتابخانه ها تأثیرگذار باشد. شبکه های اجتماعی علاوه بر رشد و توسعه قابلیت ها و امکانات اشتراک دانش، کتاب خوانی را در بین مردم ترویج داده و در آگاهی مردم در وقایع مفید و اشتیاق به مطالعه و به رسمیت شناختن دانش و اشتراک گذاری و ارتقاء دانش در ارتباطات برای انتقال دانش را در میان افراد برای ارائه خدمات بهتر به جامعه تأثیر فراوانی خواهد داشت.

تعریف شبکه های اجتماعی

شبکه های اجتماعی از گروه هایی عموماً فردی یا سازمانی تشکیل شده که از طریق یک یا چند نوع از وابستگی ها به هم متصلاند و موفقیت و محبوبیت روزافزون آنها به دلیل داشتن رنگ و بوی اجتماعی است (رحمان زاده، ۱۳۸۹).

شبکه های اجتماعی، فناوری های تحت وب و فناوری های همراهی هستند که ارتباطات را به صورت ارتباطات تعاملی تغییر می دهند. با استفاده از این فناوری ها، کاربران صرفاً استفاده کننده های خدمات و مطالب منتشر شده بر روی فضای مجازی نیستند، بلکه خود آزادانه به ایجاد مضامین مختلف می پردازند و این مضامین را با سایر افراد که ممکن است حتی از نظر زبانی و فرهنگی نیز متفاوت باشند در اشتراک می گذارد.

شبکه های اجتماعی، پیشینه ای به قدمت حیات بشر داشته و پیوندی آشکار با همزیستی اجتماعی انسانها در کنار یکدیگر دارند. آنچه قابلیت شبکه های اجتماعی عصر کنونی را از گذشته متمایز می سازد، بستر شکل گیری شبکه های اجتماعی و مکانیزم های ارتباطات درونی آنهاست. امروزه شبکه های اجتماعی سکاتدار اقیانوس پرتلاطم اینترنت اند.

شبکه اجتماعی به بیان ساده یک ساختار اجتماعی است که از گروه های فردی یا سازمانی تشکیل شده است و به هم متصل می شوند و اطلاعات، مطالب و محتواهای خود را با یکدیگر به اشتراک می گذارند. شبکه های اجتماعی نقش پر رنگی در دنیای امروز دارند و افراد می توانند با دوستانشان در ارتباط باشند. و می توانند دوستان و آشنایان قدیمی شان را در شبکه های اجتماعی بیابند، دوستان جدیدی پیدا کنند و همچنین دوستان خارج از این فضا را به برای پیوستن به شبکه های اجتماعی دعوت کنند.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

از جمله کاربردهای شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه برقراری ارتباط همه جانبه درگستره ای وسیع، فراهم کردن زمینه توسعه دانش، اطلاعات و فرهنگ، حذف فاصله های زمانی و مکانی، افزایش درک اجتماعی و اخلاقی، ایجاد بستری برای تحقیقات علمی، افزایش همکاری افراد با یکدیگر در جهت دستیابی به جامعه اطلاعاتی، کاهش هزینه های اجرایی، بسط و توسعه اندیشه عدالت اجتماعی بابه اشتراک گذاشتن آرمانهای مشترک، ایجاد الگو و نگرش‌های جدید، آموزش سواد اطلاعاتی، ارتباط نزدیک با مخاطب، اطلاع رسانی خدمات و منابع کتابخانه می باشد (دین پرست، ۱۳۹۱).

با ظهور و بروز تکنولوژیهای جدید وب، مثل فیس بوک، گوگل پلاس، یوتیوب، توئیتر، شبکه های اجتماعی مبتنی بر تعامل کاربران در ارتباط گیری، تولید و به اشتراک گذاری محتوا هستند. شبکه های اجتماعی می‌توانند کتابخوانی را در بین مردم ترویج دهند. بدین منظور بهترین راه این است که شبکه های اجتماعی را درمان یا ابزاری برای فروش کتاب نبینیم. بلکه آن‌ها بازاری برای خلق نوآوری و فروش بدون واسطه از طریق تعامل با خوانندگان در نظر گرفته شوند.

نقش شبکه های اجتماعی بر کتابخانه های عمومی

کتابخانه های عمومی جز لاینفک اجتماع امروزی است و نقش بسیار مهمی در جامعه ایفا می کنند. این کتابخانه‌ها با فراهم‌آوری مواد چاپی، دیداری - شنیداری، و الکترونیکی سعی در گردآوری، نگهداری، سازماندهی، بازیابی، انتشار، و ارائه اطلاعات و آثار خلاقانه ذهن بشری دارند.

با پیشرفت علوم و فنون، نقش شبکه های اجتماعی به عنوان بستری مناسب حائز اهمیت است. کتابخانه ها نقش تعیین کننده ای در رشد و گسترش شبکه های اجتماعی را از طریق به اشتراک گذاری لیست و کاتالوگ مخزن کتب خود، ستون فقرات اصلی شبکه ها را قوت می بخشند. و با استفاده از امکانات و ابزار در اختیار خود به انتشار سطح اطلاعات موجود می پردازند و در این میان کتابداران نقش بسزایی در پیشبرد و توسعه اهداف فرهنگی جوامع دارند. از طریق این لیست ها به مجرد وارد کردن بخشی از نام کتاب یا نویسنده اطلاعات کامل آن با شرح و تفصیل کامل قابلیت اعتماد بالا از پایگاه داده به اشتراک گذاشته شده توسط کتابخانه ها بازیابی می شود و علاوه بر اینکه کاربران از وارد کردن تمامی اطلاعات بی نیاز می سازد، میزان اعتماد به اطلاعات موجود در شبکه را به شکل قابل توجهی بالا می برد. از سوی دیگر کتابخانه عمومی باید بتواند مطالعه و یادگیری را به عنوان مهارت‌های اساسی و لازم در مشارکت‌های اجتماعی افزایش دهد و استفاده از اطلاعات و درک ارزش آن را تشویق کند.

از طریق شبکه های اجتماعی می توان به ارائه و انتقال اطلاعات و منابع جدید و روزآمد کتابخانه ها به کاربران و علاقمندان پرداخت. این خدمات می تواند شامل جستجو و ارسال اطلاعات در رابطه با منابع کتابخانه ها، به‌طور انفرادی، منظم و مستمر باشد که در نهایت باعث تسهیل استفاده از منابع کتابخانه می شود. با وجود فناوری های

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

جدید اطلاعاتی و ارتباطی در عرصه های گوناگون زندگی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه، تحت تاثیر قرار گرفته و تغییر کرده است.

در کتابخانه های عمومی ارتباط به شیوه های مختلفی برقرار می شود تا دانش، تجربه ها و مهارتها به اشتراک گذاشته شود که این عملیات منجر به خلق دانش جدیدی در محیط کتابخانه های عمومی می شود و همه عوامل از جمله کاربران و کتابداران می توانند از آن استفاده کنند. با توجه به وسعت مخاطبان کتابخانه های عمومی که قشرهای مختلف جامعه را شامل می شوند، کتابخانه های عمومی را می توان از مهمترین کانون های فرهنگی اجتماعی جوامع پیشرفته امروز به شمار آورد. این مراکز نقشی زیربنایی در توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جوامع بر عهده دارند و یکی از مهمترین ارکان تحولات بنیادی جوامع به شمار می روند. ایجاد انگیزه و احساس نیاز به کتاب و کتابخوانی و ایجاد رفتاری به نام مطالعه میان مردم از جمله عواملی است که می تواند بر کلیت کتابخانه های عمومی کشور تاثیر داشته باشد.

کتابداران کتابخانه های عمومی می توانند با برنامه ریزی در توزیع و اشاعه دانش، در راستای توسعه منابع دانشی، دانش خود را به کارگیرند شبکه های اجتماعی فرصت های مناسبی را برای کاربران کتابخانه های عمومی به وجود آورده است. این نوآوریها در اشتراک دانش و اطلاعات نقش حائز اهمیتی دارند. کتابخانه های عمومی شاید بیشتر از هر نهاد یا سازمان دیگری از تعامل با این نوآوریها بهره مند می شوند.

کتابداران کتابخانه های عمومی در صورت برخورداری از تخصص و توجه به نیازهای مراجعین می توانند عامل موثری در تشویق اقبال مختلف مردم به مطالعه شوند. کتابداران اگر جایگاه واقعی خود را بیابند و امکانات لازم را نیز در اختیار داشته باشند، نیاز اطلاعاتی هر متقاضی را به خوبی درک کنند و پاسخگویی مناسب به نیاز مخاطبان داشته باشند، می توانند زمینه ساز رویکرد مردم به سوی مطالعه و کتابخوانی باشند. کتابداران کتابخانه ها، از عوامل موثر در ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در بین مردم به شمار می روند.

اشتراک دانش و ترویج مطالعه

اشتراک دانش به تدریج موجب افزایش فرهنگ خرد جمعی، نشر دانش، افزایش سطح خلاقیت و یادگیری کاربران و تبدیل دانش فردی به دانش جمعی می شود. شبکه های اجتماعی را می توان بستری مفید برای تولید و به اشتراک گذاری و عامل مهمی در رشد فردی و اجتماعی دانست. و با استفاده از شبکه های اجتماعی می توان زمینه لازم را برای مطالعه و ترغیب افراد به کتابخوانی فراهم نمود. شبکه های اجتماعی این امکان را برای افراد فراهم کردند که با معرفی خود و به اشتراک گذاری اطلاعات، امکان دسترسی سایرین را به این داده ها فراهم آورند. داده ها و اطلاعات به اشتراک گذاشته شده توسط کاربران در این شبکه ها می تواند به راحتی در دسترس دیگران قرار گرفته و امکان هرگونه استفاده و یا سوء استفاده را امکان پذیر سازد.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

با توجه به نقش کنونی کتابخانه های عمومی در توسعه و اشاعه دانش، کتابداران می توانند از شبکه های اجتماعی به عنوان یک ابزار قدرتمند برای ایجاد محیطی عمومی به منظور توسعه خلاقیت ها، مکان ملاقات افراد جامعه، افزایش

سواد عمومی و اطلاعاتی، تبادل فرهنگی و در نهایت اشتراک دانش استفاده کنند. کتابخانه های عمومی با برنامه ریزی و به کارگیری نیروهای متخصص نقش خود را دریافته اند که با تهیه فناوری های جدید و کاربرد آنها در تکمیل وظایف خود می توانند در راستای جلب رضایت مراجعان خود گام بردارند و کاربران انتظار دارند که از کتابخانه هر گونه منابع اطلاعاتی مفید علمی را تهیه کنند.

کتابخانه ها به عنوان نهادی اجتماعی بآبهره گیری از این شبکه هانوعی قدرت ارتباطی برای خود رقم می زنند. کتابخانه ها همواره بزرگترین فراهم کننده منابع علمی و تسهیل کننده دسترسی به منابع بوده و هستند. و کتابداران باید این انتظار را برآورده کنند و این احساس را در میان مردم به وجود آورند که کتابخانه محل امن و آسایش آنها است و تحویل اطلاعات با کیفیت به کاربران در قالب های مختلف؛ حیاتی ترین وظیفه کتابداران است. کتابداران نمی توانند تاثیرات شگرف فناوری را بر اعضا و نیز خدمات کتابخانه ها نادیده بگیرند.

کتابداران با استفاده کنندگان از قشر های مختلف جامعه، پژوهشگران و همکاران خود و سایر کتابخانه ها و حتی منابع اطلاعاتی تعامل و ارتباط دارند و بدین سبب از دانش و اطلاعات غنی برخوردارند. و برای رسیدن به اهداف پیش بینی شده سازمانی و رضایت مراجعان با یکدیگر در ارتباط بوده و دانش و مهارت ها و آموخته های دانشی خود را به عنوان یک مشوق و محرک و ایجاد انگیزه در شیوه ارتباط، به اشتراک گذاری داده ها و انتشار پیوند ها با دوستان و حضور افراد در شبکه های اجتماعی را افزایش می دهد.

شبکه های اجتماعی بستر مناسبی برای اشتراک دانش و مطالعه کردن و اشاعه فرهنگ مطالعه و راه منطقی برای کتابخانه ها استقبال از این فناوری های نوین است. باید در نظر داشت که تغییر در کتابخانه، فرایندی یک شبه یا لحظه ای نیست. بلکه باید در این راه تغییر، بسیاری از عوامل را مد نظر قرار داد و به تدریج خود را برای یک تحول و ورود به یک مرحله تازه از خدمت رسانی آماده کرد. در واقع این رسانه ها به مخاطبان خود امکان اشتراک محتوا می دهند و برای جمع زیادی امکان تولید محتوا و جابه جایی آن را می دهند. که خود نوعی اشتراک با اهداف کتابخانه ها دارد.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

پیشینه پژوهش

صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان «جایگاه شبکه های اجتماعی آنلاین در میان دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی» که با هدف تشخیص جایگاه رسانه های اجتماعی و به روش پیمایشی انجام گرفته است نشان دادند که فیلترینگ اینترنت بزرگترین مانع استفاده از شبکه های اجتماعی است. و تصور منفی از شبکه های اجتماعی دومین مانع استفاده از این شبکه هاست. آنها دریافتند که استفاده کنندگان از شبکه های اجتماعی، مهارتهای پایه استفاده از آنها را داشتند اما مهارت آنها در استفاده از امکانات و قابلیت های پیشرفته تر شبکه های اجتماعی، مثل تنظیمات حریم خصوصی، اندک بود.

کشوری و عبدالمی (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان «تقویت وفاداری مشتریان کتابخانه ها با استفاده از رسانه های اجتماعی» که با هدف تعیین و شناسایی وفاداری مشتریان کتابخانه ها و با مرور متون مربوط به این موضوع انجام شد به این یافته ها و نتایج دست یافتند که وفاداری مشتریان کتابخانه در این عصر ضروری است.

بدین ترتیب باید برنامه هایی به منظور تقویت وفاداری مشتریان در کتابخانه ها اجرا شود. رسانه های اجتماعی از ابزارهای رایگان و در دسترس اند که می توانند با افزایش تعاملات مستقیم و دوفره، شخصی سازی و سفارشی سازی خدمات، وفاداری مشتریان کتابخانه را افزایش دهند. در نتیجه کتابخانه ها همانند سایر سازمان های خدماتی، باید به اجرای برنامه های وفاداری بپردازند.

دیجکمانو دیگران (۲۰۱۵)، تأثیر استفاده از شبکه های اجتماعی توسط سازمان ها را بر روی شهرستان آنان نزد مشتریان بررسی کردند و مشخص کردند که هرچه میزان فعالیت شرکت در شبکه های اجتماعی بیشتر باشد، شهرستان سازمان نیز به تبع آن افزایش پیدا خواهد کرد. تأثیر این استفاده بر افرادی که جزو مشتریان شرکت به شمار نمی روند بیشتر از مشتریان ثابت شرکت خواهد بود.

این تحقیق ثابت کرد هرچه مشتریان ارتباط بیشتری در فضای شبکه اجتماعی شرکت داشته باشند، شرکت از شهرستان بیشتری برخوردار خواهد شد. این ارتباط می تواند از روی احساسات مشتریان باشد، در میان سخنان مشتریان مختلف بر روی شبکه های اجتماعی بیش از ۵۰ درصد آنان سخنان مثبت است و این امر در حالی است که کمتر از ۱۰ درصد این صحبت ها وجه شرکت را خراب می کنند و سخنانی منفی تلقی می شوند.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

یکی دیگر از نتایج این تحقیق آن بود که حتی اگر شرکت‌ها در شبکه‌های اجتماعی فعالیت زیادی نداشته باشند اما باز هم میزان ارتباطات مشتریان با شرکت‌ها در این شبکه‌های اجتماعی روز به روز افزایش می‌یابد که این امر اهمیت داشتن استراتژی مناسب در قبال ارتباط با مشتریان را در شبکه‌های اجتماعی بیش از پیش نشان می‌دهد. یکی از نتایج مهم این تحقیق قائل شدن تمایز میان مشتریان و افراد غیر مشتری است، درحالی‌که افراد غیر مشتری تنها از روی کنجکاوی و دریافت اطلاعات بیشتر صفحات شبکه اجتماعی شرکت را مرور می‌کنند اما مشتریان برای دریافت خدمات پس از فروش بهتر، بازخورد مستقیم و به روز رسانی‌های شرکت، صفحه شبکه‌های اجتماعی شرکت را بازدید می‌کنند. علاوه بر آن مشتریان تجارب شخصی با شرکت دارند و بیشتر از سایر افراد از محصولات و خدماتی که توسط شرکت ارائه می‌شوند آگاهی دارند.

بنابراین آن‌ها پیش از خرید محصولات جدید بیشتر از سایر افراد به جمع‌آوری اطلاعات می‌پردازند و پس از خرید نیز برای کاهش احساسات پس از خرید خود به جمع‌آوری اطلاعات در مورد محصول ادامه خواهند داد. افراد غیر مشتری تأثیر بیشتری از صفحات شبکه‌های اجتماعی سازمان می‌پذیرند از این رو سازمان بایستی تمرکز خود را بر روی این دسته از افراد بگذارد، حجم بزرگی از بازار هدف شرکت را افراد غیر مشتری تشکیل می‌دهند و شرکت بایستی برای جذب آن‌ها برنامه‌های ویژه‌ای داشته باشد. از سوی دیگر تغییرات بازار ابتدا در جمع افراد غیر مشتری مشخص می‌شود و از این رو شرکت می‌تواند برای آینده بهتر برنامه‌ریزی کند. علاوه بر آن افراد غیر مشتری راضی می‌توانند به عنوان بازاریاب‌های شرکت نیز عمل کنند و هزینه‌های بازاریابی شرکت را به شدت کاهش دهند.

پروین و دیگران (۲۰۱۵) تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی را بر عملکرد سازمانی سنجیده‌اند. آن‌ها اذعان کرده‌اند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط سازمان‌ها روز به روز افزایش یافته است. برخی رویکردها به استفاده از شبکه‌های اجتماعی رویکردهای سازمانی بوده است درحالی‌که برخی دیگر افراد را واحد تجزیه و تحلیل خود قرار داده‌اند.

سازمان‌ها در استفاده از شبکه‌های اجتماعی دچار تردید شده‌اند زیرا معتقدند استفاده از آن منابع و زمان کارکنان را تلف می‌کند، با این حال نتایج تحقیق نشان داده‌اند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی مزایای زیادی را برای سازمان‌ها به همراه دارد و شرکت‌هایی که تاکنون از شبکه‌های اجتماعی استفاده نکرده‌اند بایستی برای استفاده از این فناوری برنامه‌ریزی کنند. شبکه‌های اجتماعی در سازمان‌های مختلف برای اهداف متفاوتی مانند تبلیغات، برند سازی، جست و جوی اطلاعات، ایجاد ارتباط با مشتریان و بسیاری از اهداف دیگر استفاده می‌شود.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

با این حال استفاده از شبکه های اجتماعی بر برخی از فعالیت های شرکت بیش از سایر فعالیت ها تأثیر می گذارد که از میان آن می توان به خدمات مدیریت ارتباط با مشتری، بهبود در دسترسی به اطلاعات و کاهش هزینه های بازاریابی و مدیریت ارتباط با مشتری، اشاره نمود.

فیلیپس⁴ (۲۰۱۱) در تحقیق خود با عنوان «استفاده کتابخانه دانشگاهی از فیسبوک: ایجاد روابط با دانشجویان» که با هدف میزان کارایی فیسبوک در کتابخانه های دانشگاهی و به روش توصیفی انجام گرفته با تحلیل و بررسی داده ها نتیجه گرفت که فیسبوک محیطی پویا برای کتابخانه های دانشگاهی به منظور ایجاد روابط با دانشجویان ارائه می دهد و کتابخانه به همکاری دانشگاه، با پیام رسانی از طریق فیسبوک برای تعامل و ایجاد رابطه دوستانه با دانشجویان تلاش می کند و دانشجویان را برای استفاده از فیسبوک جهت سودمندی خدمات کتابخانه تشویق می کند.

احمدخان و بهاتی⁵ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «استفاده از رسانه های اجتماعی در بازاریابی خدمات کتابداری و اطلاع رسانی: مطالعه موردی پاکستان» که با هدف تعیین میزان کارایی و استفاده از رسانه های اجتماعی در بازاریابی خدمات کتابداری و اطلاع رسانی و به روش پیمایشی انجام داده اند دریافتند که استفاده از رسانه های اجتماعی در کتابخانه ها اجتناب ناپذیر است و برای ارائه خدمات و بازاریابی برای کتابخانه بیش از روشهای سنتی کاربرد دارند و کارایی آنها نیز نزدیک تر شدن بیشتر به کاربران و ارتباط با آنان و به اشتراک گذاری اطلاعات از طریق رسانه های اجتماعی است.

چن، چو و زو⁵ (۲۰۱۲) در پژوهش خود با عنوان «چگونه کتابخانه ها از سایت های شبکه های اجتماعی برای تعامل با کاربران استفاده می کنند» که آن را به روش توصیفی و با هدف نقش رسانه های اجتماعی در تعامل با کاربران انجام داده اند به این نتایج رسیدند که با توجه به تفاوت کتابخانه ها، کاربرد سایت های شبکه های اجتماعی نیز متفاوت است؛ بنابراین استفاده های مختلفی از این ابزارها در کتابخانه های مختلف نیز می شود و به تبع آن تعاملات نیز در بین کاربران فرق دارد. نتیجه گیری دیگر آنان این بوده است که استفاده از این ابزار به علاقه کاربران نیز بستگی دارد.

برخی هم معتقد هستند با استفاده از شبکه های اجتماعی، به راحتی می توان یک جریان فکری به وجود آورد، بنابراین شبکه های اجتماعی می توانند به عنوان یکی از مهم ترین راهبردها و استراتژی ها در امر ترویج مطالعه و کتابخوانی و نهادینه کردن فرهنگ مطالعه ایفای نقش کند.

4 - philips

5 - chen chuandxu

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

سوالات پژوهش

- ۱- دلایل عضویت کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان در شبکه های اجتماعی چیست؟
- ۲- بیشترین استفاده کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان از شبکه های اجتماعی چیست؟
- ۳- آیا شبکه های اجتماعی در اشتراک گذاری دانش کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان مفید هستند؟
- ۴- آیا کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان علاقه مند ترویج مطالعه و کتابخوانی از طریق شبکه های اجتماعی هستند؟

فرضیه های پژوهش

- ۱- شبکه های اجتماعی نقش موثری در ترویج مطالعه و کتابخوانی دارند.
- ۲- شبکه های اجتماعی نقش موثری جهت اهداء کتاب دارند.
- ۳- شبکه های اجتماعی نقش موثری در ارتباطات و تاملات علمی دارند.
- ۴- شبکه های اجتماعی نقش موثری جهت حفظ حریم خصوصی دارند.

روش پژوهش و جامعه ی پژوهش

برای یک پژوهش، روش تحقیق صحیح امری حیاتی است و انتخاب روش درست برای انجام دادن تحقیق، به موضوع مورد مطالعه بستگی دارد. روش تحقیق این پژوهش پیمایشی از نوع توصیفی است و جامعه پژوهش کلیه کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است. در پژوهش حاضر شاخص آلفای کرانباخ برای پرسشنامه ۲۰ سوالی ۰/۹۵۷ بدست آمد که با توجه به مقدار بیشتر از ۰/۷ برای این شاخص، روایی پرسشنامه مطلوب است و

می توانیم از بابت همبستگی درونی سوالات مطمئن باشیم .

یافته های تحقیق

در پژوهش حاضر که با هدف بررسی استفاده ی کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان از شبکه های اجتماعی صورت گرفت، پرسشنامه ها در اختیار ۲۰ نفر از کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان قرار گرفت. در ادامه برخی از ویژگی های توصیفی جمعیت تحت بررسی در پاراگراف های جداگانه خواهد آمد.

۴۰ درصد از پاسخگویان به سوالات پرسشنامه را مدیران تشکیل داده اند و ۶۰ درصد از پاسخگویان کارمندان بوده اند.

58 درصد از پاسخگویان زن بوده اند و 42 درصد مردان بوده اند.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

۵ درصد از پاسخگویان مربوط به رده سنی ۲۴ سال و کمتر بوده اند، ۱۰ درصد مربوط به رده سنی ۲۵ تا ۳۴ سال بوده اند، ۵۵ درصد مربوط به رده سنی ۳۵ تا ۴۴ سال بوده اند و ۳۰ درصد از پاسخگویان هم مربوط به رده سنی ۴۵ تا ۵۴ سال بوده اند.

۷۵ درصد از پاسخگویان دانش آموخته‌ی رشته کتابداری و اطلاع رسانی بوده اند و ۲۵ درصد باقیمانده دانش آموخته سایر رشته‌ها بوده اند.

۲۰ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات کاردانی، ۷۰ درصد دارای تحصیلات کارشناسی و ۱۰ درصد از پاسخگویان هم دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر بوده اند.

۹۰ درصد از پاسخگویان عضو شبکه‌های اجتماعی بوده اند و تنها ۱۰ درصد از پاسخگویان عضو شبکه‌های اجتماعی نبوده اند.

۷۵ درصد از پاسخگویان به میزان متعارف از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند و ۲۵ درصد از پاسخگویان به میزان زیاد از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کرده اند.

در پژوهش حاضر شاخص آلفای کرانباخ برای پرسشنامه ۲۰ سوالی ۰/۹۵۷ بدست آمد که با توجه به مقدار بیشتر از ۰/۷ برای این شاخص، روایی پرسشنامه مطلوب است و می‌توانیم از بابت همبستگی درونی سوالات مطمئن باشیم.

در جدول ۱، فراوانی و درصد پاسخ‌های کتابداران به پرسشنامه به تفکیک سوالات قابل ملاحظه است.

جدول ۱

ردیف	عبارات	کاملاً مخالفم	مخالفم	نه مخالفم نه موافقم	موافقم	کاملاً موافقم
۱	هر روز مقدار زیادی از وقت خود را صرف اشتراک گذاری دانش در شبکه‌های اجتماعی می‌نمایم.	۸ (۴۰%)	۵ (۲۵%)	۵ (۲۵%)	۲ (۱۰%)	۰ (۰%)
۲	دوست دارم در شبکه‌های اجتماعی ارتباطات و تاملات علمی واجتماعی داشته باشم.	۷ (۳۵%)	۲ (۱۰%)	۲ (۱۰%)	۷ (۳۵%)	۲ (۱۰%)
۳	شبکه‌های اجتماعی می‌توانند کتابخوانی را در بین مردم ترویج دهند.	۱ (۵%)	۳ (۱۵%)	۴ (۲۰%)	۱۰ (۵۰%)	۰ (۰%)
۴	در شبکه‌های اجتماعی دسترسی به کتب الکترونیکی راحت‌تر و مقرون به صرفه‌تر است.	۱ (۵%)	۵ (۲۵%)	۹ (۴۵%)	۴ (۲۰%)	۱ (۵%)
۵	بسیاری از کتابداران را از طریق شبکه‌های اجتماعی پیدا کرده‌ام.	۱ (۵%)	۱۰ (۵۰%)	۳ (۱۵%)	۵ (۲۵%)	۱ (۵%)

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

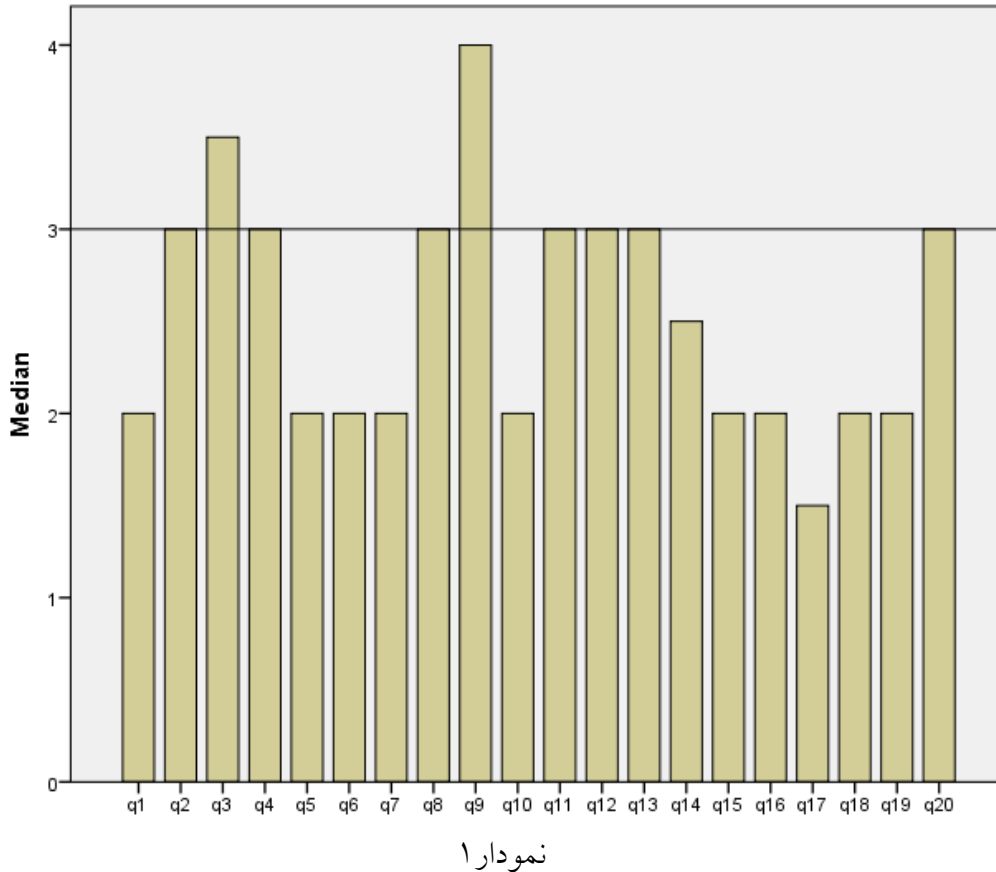
senaconf.ir

۰	۰	۸	۱۱	۱	۶	به محض اینکه مراجعه کننده نداشته باشم، به سراغ شبکه های اجتماعی می روم.
(۰%)	(۰%)	(۴۰%)	(۵۵%)	(۵%)		
۰	۴	۵	۱۱	۰	۷	کتابداران در شبکه های اجتماعی دانش خود را در اختیار دیگران قرار می دهند.
(۰%)	(۲۰%)	(۲۵%)	(۵۵%)	(۰%)		
۰	۴	۱۳	۳	۰	۸	به شبکه های اجتماعی به عنوان مروج مطالعه و کتاب خوانی نگاه می کنم.
(۰%)	(۲۰%)	(۴۵%)	(۱۵%)	(۰%)		
۳	۱۷	۰	۰	۰	۹	هر روز حداقل یک بار شبکه های اجتماعی را باز می کنم.
(۱۵%)	(۸۵%)	(۰%)	(۰%)	(۰%)		
۱	۲	۵	۱۲	۰	۱۰	از شبکه های اجتماعی به منظور مشارکت در اهداء کتاب استفاده می کنم .
(۵%)	(۱۰%)	(۲۵%)	(۶۰%)	(۰%)		
۰	۵	۶	۰	۹	۱۱	بازدید از شبکه های اجتماعی، در افزایش میزان مطالعه موثر است.
(۰%)	(۲۵%)	(۳۰%)	(۰%)	(۴۵%)		
۳	۲	۱۲	۲	۱	۱۲	بسیاری از قرارهای کاری ام را از طریق شبکه های اجتماعی اطلاع می دهم.
(۱۵%)	(۱۰%)	(۶۰%)	(۱۰%)	(۵%)		
۰	۶	۵	۲	۷	۱۳	مطالب و محتوای کتابداران در شبکه های اجتماعی را مفید می دانم.
(۰%)	(۳۰%)	(۲۵%)	(۱۰%)	(۳۵%)		
۱	۶	۳	۳	۷	۱۴	به نظرم شبکه های اجتماعی برای رشد آگاهی و دانش افراد مفید هستند.
(۵%)	(۳۰%)	(۱۵%)	(۱۵%)	(۳۵%)		
۰	۷	۱	۷	۵	۱۵	در استفاده از شبکه های اجتماعی در کتابخانه نگران حریم خصوصی هستم.
(۰%)	(۳۵%)	(۵%)	(۳۵%)	(۲۵%)		
۰	۱	۸	۵	۶	۱۶	شبکه های اجتماعی مکانی قابل اعتماد برای اشتراک دانش هستند.
(۰%)	(۵%)	(۴۰%)	(۲۵%)	(۳۰%)		
۱	۰	۵	۴	۱۰	۱۷	کتابداران در شبکه های اجتماعی هر روز برایم پیام می گذارند.
(۵%)	(۰%)	(۲۵%)	(۲۰%)	(۵۰%)		
۰	۲	۷	۲	۹	۱۸	چیزهای زیادی را به صورت روزانه از شبکه های اجتماعی یاد می گیرم.
(۰%)	(۱۰%)	(۳۵%)	(۱۰%)	(۴۵%)		
۰	۴	۳	۴	۹	۱۹	وقتی در زمینه های شغلی، تحصیلی و ... مشکلی داشته باشم، آن را با کتابداران در شبکه های اجتماعی در میان می گذارم.
(۰%)	(۲۰%)	(۱۵%)	(۲۰%)	(۴۵%)		
۲	۶	۳	۰	۹	۲۰	بعضی اوقات علاقه مند به استفاده از تجربیات و دانش کتابداران از طریق شبکه های اجتماعی هستم
(۱۰%)	(۳۰%)	(۱۵%)	(۰%)	(۴۵%)		

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

در نمودار ۱ میانگین پاسخ سوالات پاسخگویان به ۲۰ سوال پرسش نامه قابل ملاحظه است. همانطور که ملاحظه می شود بیشترین میانگین پاسخ ها مربوط به سوال ۹ است و کمترین میانگین پاسخ ها مربوط به سوال ۱۷ است، این یعنی اینکه بیش از نیمی از پاسخگویان به سوال ۹ امتیاز ۴ داده اند و نیمی از پاسخگویان به سوال ۱۷ امتیاز ۱ داده اند.

در مطالعه حاضر، آزمون کلموگروف اسمیرنف نشان داد توزیع داده ها برای هیچیک از سوالات پرسش نامه نرمال نیست، چرا که سطح معناداری برای تمام سوالات کمتر از ۰/۰۵ و نزدیک به صفر بدست آمد، به دلیل نرمال نبودن توزیع داده ها از آزمون تک نمونه‌ای رتبه علامتدار ویلکاکسون برای آزمون مقایسه میانگین پاسخ سوالات با عدد ۳ استفاده می‌کنیم.

نتایج این آزمون برای چهار سوال پرسش نامه که متناسب با فرضیات مطالعه است در جدول ۲ آمده است:

جدول ۲

سوال	سطح معناداری آزمون تک نمونه‌ای	نتیجه آزمون
------	--------------------------------	-------------

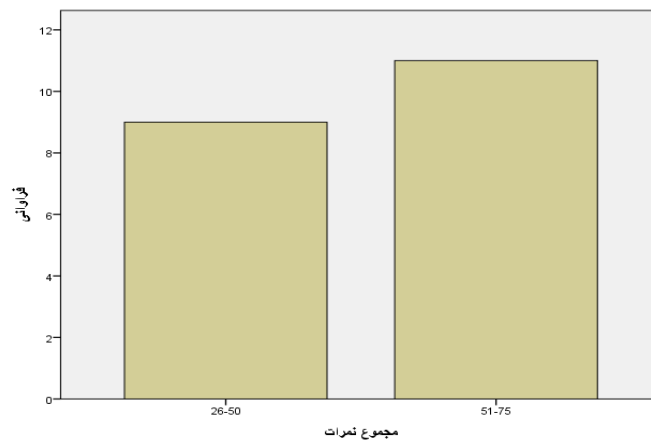
یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

	رتبه علامتدار ویلکاکسون	
میانگین پاسخها از لحاظ آماری با ۳ اختلاف معنادار ندارد	۰/۳۱۳	۲
میانگین پاسخها از لحاظ آماری با ۳ اختلاف معنادار ندارد	۰/۲۲۵	۳
میانگین پاسخها از لحاظ آماری با ۳ اختلاف معنادار ندارد	۰/۰۵۹	۱۰
میانگین پاسخها از لحاظ آماری با ۳ اختلاف معنادار ندارد	۰/۰۷۲	۱۵

بر اساس نتایج حاصل از جدول ۲ می توان به این نتیجه رسید که از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان شبکه های اجتماعی نقش موثری در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی، ترویج کتابخوانی و مشارکت در اهداء کتاب ایفا نمی کند ولی از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان استفاده از شبکه های اجتماعی منافاتی با حفظ حریم خصوصی کتابداران ندارد. برای بررسی میزان استفاده کتابداران از شبکه های اجتماعی از جمع نمرات پاسخگویان به سوالات پرسش نامه استفاده کردیم که نتایج آن در نمودار ۲ قابل ملاحظه است:

نمودار ۲

همانطور که در نمودار ۲ قابل ملاحظه است ۹ نفر (۴۵٪) از پاسخگویان به میزان متوسط و ۱۱ نفر (۵۵٪) از پاسخگویان به میزان زیاد از شبکه های اجتماعی استفاده می کنند.

بطور کلی بر اساس نظرات کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان بالاترین امتیازات توسط نیمی و کمتر از نیمی از پاسخگویان به عوامل مرتبط با ۱- نقش شبکه های اجتماعی در ترویج کتابخوانی ۲- نقش شبکه های اجتماعی در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی ۳- نقش شبکه های اجتماعی در انتقال تجربیات و دانش کتابداران

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

۴- نقش شبکه های اجتماعی در رشد آگاهی و دانش افراد ۵- نقش شبکه های اجتماعی در ارتباط کتابداران و انتقال مطالب مفید ۶- نقش شبکه های اجتماعی در دسترسی راحت و مقرون به صرفه تر به کتب الکترونیکی داده شده است.

همانطور که پیشتر گفته شد اگر چه در حال حاضر نقش شبکه های اجتماعی در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی، ترویج کتابخوانی و مشارکت در اهداء کتاب موثر نمی باشد ولی از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان اولویت دارد. بنابراین باید به دنبال راهکارهای ایجاد پلی ارتباطی بین کتابداران و شبکه های اجتماعی بود.

پیشنهادات :

جهت ارائه ی خدمات در کتابخانه های عمومی از طریق شبکه های اجتماعی پیشنهاد می شود.

- ۱- برگزاری دوره های آموزشی برای کتابداران در زمینه استفاده از شبکه های اجتماعی .
- ۲- بومی سازی شبکه های اجتماعی در جهت شناخت و رفع نیازهای کاربران و افراد جامعه
- ۳- اختصاص دادن تجهیزات مناسب در کتابخانه های عمومی جهت ارائه خدمات الکترونیکی
- ۴- ارائه ی خدمات در کتابخانه ها از طریق شبکه های اجتماعی
- ۵- ارائه ی خدمات اطلاعات گزینشی کتابخانه ها از طریق شبکه های اجتماعی
- ۶- استفاده از نیروهای متخصص در کتابخانه ها و آشنایی آنها در زمینه خدمات الکترونیکی
- ۷- بررسی وضعیت شبکه های اجتماعی و نقش آنها در اشتراک دانش و ارائه الگوی مناسب
- ۸- ایجاد بستر هایی برای تحقیقات علمی و بهره وری از کتاب خانه های عمومی
- ۹- ایجاد و راه اندازی شبکه های اجتماعی سالم و مفید
- ۱۰ - آموزش و فرهنگ سازی

بحث و نتیجه گیری

بامطالعه بررسی های صورت گرفته در رابطه با شبکه های اجتماعی چنین برآورد می شود که استفاده درست و صحیح از شبکه های اجتماعی، یادگیری ها و قابلیت های افراد را افزایش می دهد و روابط بین افراد را نزدیکتر می

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

کند. بر اساس یافته های پژوهش حاضر سه مورد از موثر ترین نقش های شبکه های اجتماعی از دید کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان که دارای اولویت می باشند به ترتیب عبارتند از:

۱- نقش شبکه های اجتماعی در ترویج کتابخوانی

۲- نقش شبکه های اجتماعی در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی

۳- نقش شبکه های اجتماعی در انتقال تجربیات و دانش کتابداران.

بطور کلی در ارزیابی صورت گرفته در پژوهش حاضر به کمک آزمون تک نمونه ای رتبه علامتدار ویلکاکسون از دید پاسخگویان در حال حاضر شبکه های اجتماعی نقش موثری در ارتباطات و تاملات علمی و اجتماعی (p-value=0.313)، ترویج کتابخوانی (p-value=0.225) و مشارکت در اهداء کتاب (p-value=0.059) ایفاء نمی کند، این درحالیست که در پژوهش حاضر میزان استفاده کتابداران از شبکه های اجتماعی متوسط تا زیاد ارزیابی شده است و کتابداران نقش شبکه های اجتماعی را در حفظ حریم خصوصی موثر ارزیابی کرده اند. دردنیای ارتباطات علمی، شبکه های اجتماعی رامی توان ازبسترهای مؤثر در تولید علم، اشتراک عقاید و رشد فردی و اجتماعی دانست.

هدف شبکه اجتماعی این است که با فراهم آوردن امکان ارتباط بین سرمایه های فردی و تشکیل سرمایه اجتماعی، به رشد و ارتقاء سطح علم کمک کند (پریرخ و همکاران، ۱۳۸۸).

میزان استفاده کتابداران دانشگاه اصفهان از ابزارهای شبکه های اجتماعی در روند به اشتراک گذاری دانش روبه پایین ارزیابی شده است (اناری و همکاران، ۱۳۹۲)، که این نتیجه با نتیجه مطالعه حاضر هم راستا می باشد.

یافته های پژوهش حاضر همچنین با یافته های مطالعات اسفندیاری مقدم و حسینی شعار (۲۰۱۱) لین کونگ (۲۰۰۸) و داراتی چیب (۲۰۱۰) همخوانی دارد. این در حالیست که شبکه های اجتماعی پیوسته نقش اشاعه دهندگان اطلاعات علمی را ایفا می کنند و دشواری های اشاعه اطلاعات به شیوه سنتی را ندارند (منصورکیانی و همکاران، ۱۳۹۶).

در مطالعه بررسی شکاف مهارتی در استفاده از رسانه های اجتماعی-تعاملی توسط کتابداران کتابخانه مرکزی دانشگاه های دولتی شهرستانتهران که توسط ریزان و اسفندیاری مقدم (۱۳۹۴) انجام شد نتایج نشان داد شکاف معنی دار در همه ابعاد مهارتی کتابداران، به ویژه مهارت اینترنتی، نشان دهنده ضعف مهارتی کتابداران در استفاده

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

تخصصی و حرفه ای از رسانه های اجتماعی- تعاملی است. نتیجه مطالعه حاضر می تواند قابل تعمیم به مطالعه ای نظیر مطالعه ریزان و اسفندیاری مقدم (۱۳۹۴) باشد.

بطور کلی بررسی میزان استفاده تخصصی و حرفه ای از رسانه های اجتماعی- تعاملی کتابداران موضوعی مهم است که لازم است در مطالعات آتی مورد توجه ویژه باشد. در مطالعه بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی در تبادلات علمی: مطالعه کتابداران دانشگاه های دولتی شهرستان کاشان (بزرگی و همکاران، ۱۳۹۴) نتایج نشان داد کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهرستان کاشان کمتر از شبکه های اجتماعی به صورت کاربردی استفاده می کنند که این نتیجه با نتیجه مطالعه حاضر هم راستا و هم جهت می باشد.

نتایج پژوهش ولیزاده و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد بیشتر کتابخانه ها از تلگرام جهت ارائه اخبار و رویدادهای کتابخانه استفاده می کنند. با توجه به اهمیت و کارایی تلگرام در ارائه خدمات امانت دهی، اطلاع رسانی، مرجع، فناوری اطلاعات و آموزشی و پژوهشی، پیشنهاد می شود تدابیری برای استفاده مناسب در توسعه خدمات کتابخانه های دانشگاهی با کمک تلگرام

لحاظ شود که این نتیجه می تواند با نتیجه مطالعه حاضر هم راستا باشد چرا که در پژوهش حاضر عامل ترویج کتابخوانی از طریق شبکه های اجتماعی دارای بیشترین اولویت بود.

بنابراین سهولت و راحتی استفاده از شبکه های اجتماعی می تواند در امر تسهیل ارتباط اعضای کتابخانه و کتابداران کمک شایانی نماید. بطور کلی از آنجاکه شبکه های اجتماعی تعامل اجتماعی را افزایش می بخشد. کتابخانه های توانمند با بهره برداری از این شبکه ها ارتباط خوب و موثری را با کاربران خود ایجاد نمایند. کتابخانه ها به عنوان نهادی اجتماعی بایهه گیری از این شبکه ها نوعی قدرت ارتباطی برای خود رقم می زنند. هر تحقیق و پژوهشی در بطن خود یک سری محدودیت ها خواهد داشت که در مسیر تحقق آن ظاهر شده و امر پژوهش را با مشکلاتی روبرو می نماید که تعمیم نتایج را با دشواری همراه می سازد.

پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنی نبوده و دارای محدودیتهایی بوده است، همه داده های گردآوری شده بر مبنای نظر خود شخص پاسخ دهنده بوده بنابراین درک متفاوت افراد از گویه های پرسشنامه می تواند بر پاسخ دهی آن ها تاثیر بگذارد و محدودیت در افزایش تعداد حجم نمونه. پژوهشگران آتی می توانند آسیب ها و تأثیرهای منفی این رسانه ها را نیز بررسی کنند. پژوهش حاضر در سطح کتابداران کتابخانه های عمومی شهرستان کاشان اجرا شد، پژوهشگران می توانند صحت نتایج این پژوهش را در مطالعه ای گسترده تر یا در جوامع مطالعاتی دیگر بررسی کنند و تأثیر نرم افزارهای ارتباطی آنلاین را بر مشارکت عمومی که این مطالعه به آنها اشاره های نکرد را به عنوان زمینه ای جدید برای پژوهش، مطالعه کنند. بدین ترتیب نباید شبکه های اجتماعی و کتابخانه های عمومی را

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

رقیب هم خواند چرا که با گزینش راهکار صحیح و کمک های متقابل شبکه های اجتماعی و کتابخانه ها ، این دو می توانند باعث ارتقاء و رشد یکدیگر شوند.

منابع و مآخذ

۱. رضوی ،سید عباس(۱۳۹۰). کاربرد رسانه های اجتماعی در آموزش .مجله رشد.دوره بیست وهفتم .شماره ۳.
۲. لی کینگ، د بوید(۱۳۹۰). بهره برداری از شبکه اجتماعی فیس بوک در کتابخانه ها .ترجمه فهیمه باقرنژاد جاوید.
۳. دین پرست، منوچهر(۱۳۹۱). اخلاق شبکه های اجتماعی .سایت همشهرستانی .
۴. افراسیابی ،محمد صادق(۱۳۹۲). نگاهی به نقش فیس بوک در کتاب مطالعه شبکه های اجتماعی و سبک زندگی جوانان .به گزارش خیرگزاری کتاب ایران (ایبنا).
- ۵ -رحمان زاده ،سید علی (۱۳۸۹) ،کارکرد شبکه های اجتماعی در عصر جهانی شدن ،نشریه دانشگاه آزاد اسلامی واحد قیام دشت ،مقاله ۲، دوره ۱، شماره ۱، ص ۳۱-۴۹
- ۶-امیر پور ،مهناز. ۱۳۹۳ . تاثیر شبکه های اجتماعی بر سبک زندگی جوانان ، فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی ، سال اول / شماره سوم / ، ص ۲۳-۳۹
- ۷-زارعی،عاطفه . بیات ، محمدکریم . ۱۳۹۴ . کارایی رسانه های اجتماعی در کتابخانه های دانشگاه،فصلنامه تحلیلی پژوهشی کتاب مهر ، شماره ۱۷ و ۱۸ ، ص ۹۸-۱۲۱
- ۸--صراف زاده،مریم و سهیلا علوی (۱۳۹۲). «جایگاه شبکه های اجتماعی آنلاین در میان دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی»،تعامل انسان و اطلاعات ،ص ۴۴-۵۶
- ۹- Leftheriotis, Ioannis. N. Giannakos, Michail, Using social media for work: Losing your time or improving your work? , Computers in Human Behavior, 31, 134–142, 2014
- ۱۰-. J. Jussila, Jari. Kärkkäinen, Hannu. Aramo-Immonen, Heli. Social media utilization in business-to-business relationships of technology industry firms, Computers in Human Behavior, 30, 606–613, 2014
- ۱۱-. Awolusi, Femi, The Impacts of Social Networking Sites on Workplace Productivity, The Journal of Technology Management, and Applied Engineering, 28, 1, 2014
- ۱۲-- Butt, Komal; Qutab, Saima; & Mahmood, Khalid. (2011). Access and use of the Internet in the libraries of Lahore, Pakistan. *Chinese Librarianship: an International Electronic Journal*, 31. URL.

یازدهمین کنگره ملی سراسری
فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران
11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

13 - Cynthia H. Kumah , A Comparative Study of use of the Library and the Internet as Sources of Information by Graduate Students , 2015 , Library Philosophy and Practice (e-journal)

14- Mansor ,Y . Usability Evaluation of Online Digital Manuscript Interface ,2013,Library Philosophy and Practice (e-journal),